

1. DEL: poglavje 3: Druga svetovna vojna: totalna vojna

Dogodki, ki so vodili v novo vojno

1.

a) Učenci odgovorijo po smislu, glede na svoje predznanje o drugi svetovni vojni (npr: druga svetovna vojna se je začela leta 1939 z napadom Nemčije na Poljsko, Slovenijo je druga svetovna vojna zajela v letu 1941, voditelj Nemčije v času vojne je bil Hitler, ZDA so na Japonsko odvrgle atomski bombi, vojna se je končala leta 1945 ...).

b) Stare zamere med velesilami se še niso pomirile, Nemčija se je počutila ogoljufano po prvi svetovni vojni zaradi visoke kazni, nekatere države so še vedno vodile agresivno zunanjo politiko ...

Agresivna zunanja politika fašističnih držav

2.

a) in b)

»Stopnice, ki so vodile [v drugo svetovno vojno] so /.../ dokaj jasno razvidne. To je bila leta 1931 japonska zasedba Mandžurije, leta 1935 italijanski vdor v Etiopijo, nemško in italijansko vmešavanje v špansko državljansko vojno v letih 1936–1939, nemška priključitev Avstrije 1938, nemško pohabljenje [zasedba dela] Češkoslovaške septembra 1938 in njena zasedba marca 1939 ter italijanska zasedba Albanije leta 1939.«

(Vir: Janko Prunk, Racionalistična civilizacija 1776–2000, Mladinska knjiga, Ljubljana, 2008)

Zakaj so politiki popuščali Hitlerju

3.

Popuščanje Hitlerju je bila verjetno napaka, saj je mislil, da bo ozemlje Nemčije lahko širil v nedogled in kakor se mu bo zahotelo. Po drugi strani pa zahodnoevropske države v začetku 30. let na vojno niso bile pripravljene, saj so imele težave zaradi gospodarske krize.

4.

a) Gospod je Chamberlain, gangsterji pa so Hitler, Mussolini in japonski vojak, ki predstavlja japonskega cesarja Hirohita.

b) Karikatura pojasnjuje, da se Hitler ne bo držal dogovora in bo zahodne države izdal z nadaljnjim širjenjem ozemlja.

Kakšna je bila vloga Društva narodov

5.

a) Članstvo v Društvu narodov: 1920: 24 članic, 1924: 55 članic, 1934: 60 članic

Iz društva je izstopilo 18 članic: leta 1933 Nemčija (sprejeta 1926), istega leta tudi Japonska, leta 1937 Italija, Sovjetska zveza je izstopila leta 1939 (vstopila pa 1934). ZDA v Društvo narodov niso nikoli vstopile.

b) V času med obema vojnama so bile to totalitaristične države.

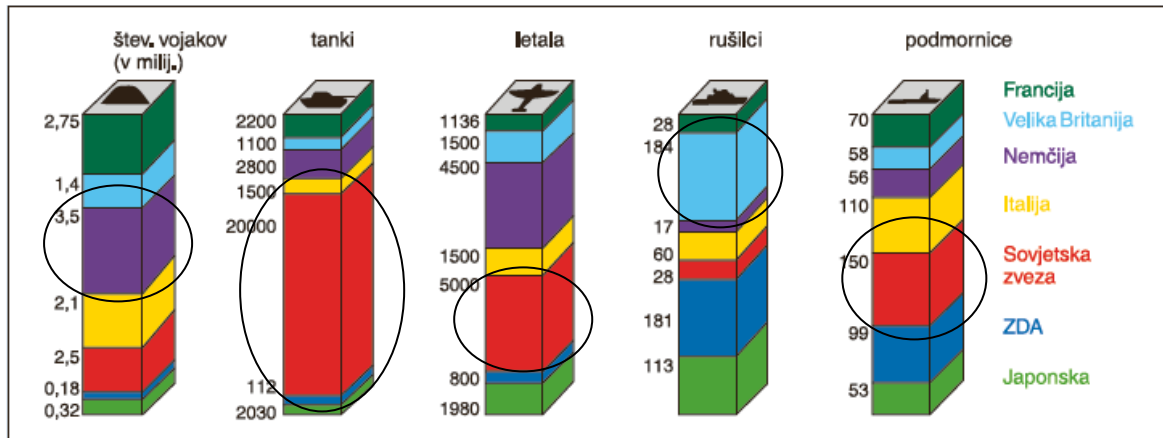
c) ZDA so v zunanji politiki vodile politiko izolacije, kar je pomenilo nevmešavanje ZDA v dogajanje izven Severne Amerike.

č) Društvo narodov ni izpolnilo pričakovanj ustanoviteljev, saj se je izkazalo za precej neuspešno organizacijo, ki ni bila zmožna zagotoviti miru v svetu.

Začetek in potek vojne do leta 1942

1.

a)

b) Sovjetska zveza.

Kako se je začela druga svetovna vojna

2.

a)

	tabor sil osi		nevtralne države
	vojne osvojitve sil osi		protifašistične države

b)

	NAPADENE IN OKUPIRANE DRŽAVE	SODELOVANJE DRUGIH DRŽAV PRI OKUPACIJI
1939	Poljska	Sovjetska zveza
1940	Francija, Danska, Norveška, Velika Britanija, države Beneluksa	
1941	Kraljevina Jugoslavija, Grčija, Sovjetska zveza	Italija, Romunija, Bolgarija

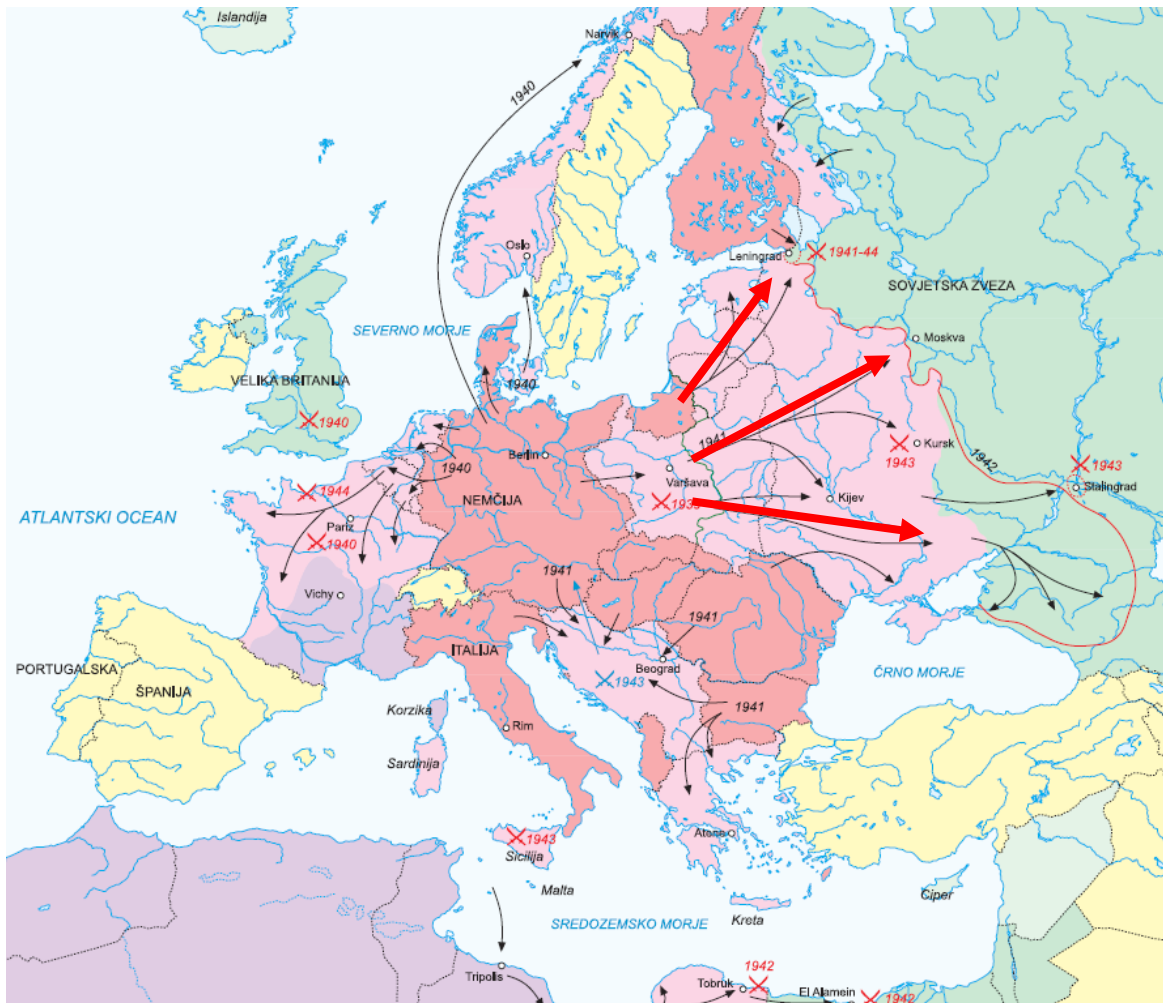
3.

Anglija je imela močno letalstvo, ki se je lahko uprlo nemškim zračnim enotam. Velika prednost Anglije je bila v tem, da leži na otoku in da so se Nemci odločili za zračni napad.

Kako se je vojna razširila v južno in vzhodno Evropo

4.

a)

b) Huda zima je zelo presenetila nemške vojake, ki niso bili pripravljeni na tako nizke temperature. Zaradi pomanjkljive obleke je umrlo ogromno vojakov, številni so dobili hude ozebljine. Vojaki so bili popolnoma onesposobljeni.

c)

	NARAVEN POJAV	BOLJŠA OPREMA	BOLJŠA ORGANIZACIJA
<i>Slabe ruske ceste so onemogočale hitre premike motorizirane vojske.</i>	X		
<i>Novembrsko deževje in zima sta ustavila nemško napredovanje. Avtomatsko orožje ter motorji tankov in avtomobilov so v hudem mrazu odpovedali.</i>	X		
<i>Rusi so na okupiranem ozemlju organizirali močen gverilski odpor ter napadali nemške preskrbovalne in komunikacijske poti.</i>			X
<i>Rdeča armada se je reorganizirala. Ustanovili so posebne letalske in</i>		X	

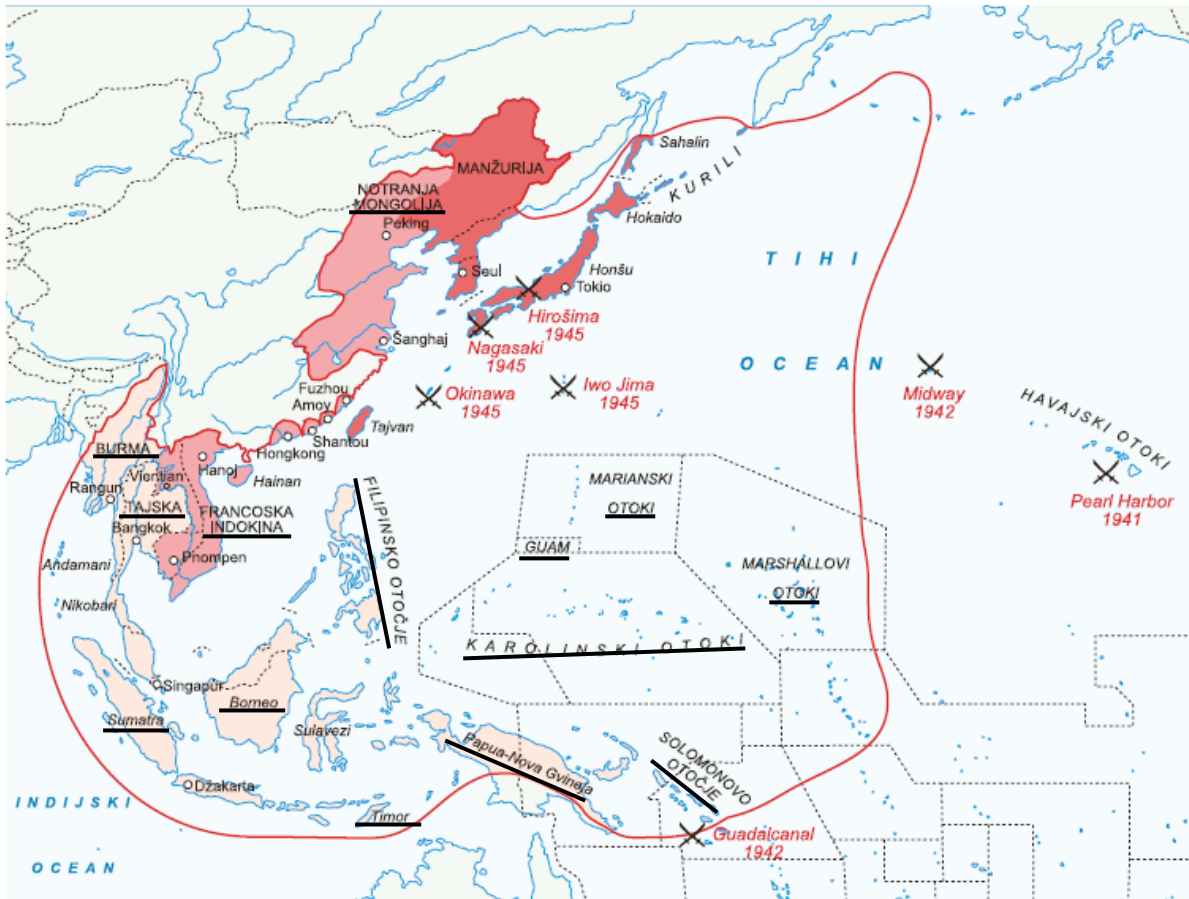
tankovske enote ter okrepili komunikacijske zveze.

Sovjetski zvezi so pomagali Britanci in Američani. Po Severnem ledenem morju in prek Irana so pošiljali hrano, tehnično in zdravstveno opremo.

X

Kako je vojna postala svetovna

5.

 japonske osvojitve med vojno

 Osvojeno japonsko ozemlje med vojno

b) Franciji, ZDA, Veliki Britaniji, Nizozemski.

č) Težko vzdrževanje nadzora, saj so osvojili številne majhne otočke v Tihem oceanu.

d) Kitajsko, Avstralijo, ZDA in Sovjetsko zvezo.

Značilnosti druge svetovne vojne

1.

Vojna se je začela 1. 9. 1939 z napadom Nemčije na Poljsko; Velika Britanija je postala središče zavezniških vojaških sil v Evropi; aprila 1941 se je začel napad na Kraljevino Jugoslavijo; junija 1941 se je začel napad na Sovjetsko zvezo; vojna se je razširila tudi v Afriko; Japonska je 7. 12. 1941 napadla Pearl Harbor ...

Zakaj je bila bliskovita vojna uspešna

2.

»S konji nad tanke! Dolga konjeniška sulica proti dolgemu tankovskemu topu. Naj so bili Poljaki še tako pogumni, srčni in nori, nemški naskok jih je naravnost pomendral. Tako so oni – in ves svet – prvič izkusili Blitzkrieg: nenadne, prav nič pričakovane napade; lovška in bombniška letala, ki so rjovela pod nebom, ogledovala, napadala ter sipala ogenj in grozo; tuleče strmoglavske napade štuk; cele divizije tankov, ki so predirale obrambne črte ter drvele dalje po trideset ali štirideset milj na dan; samohodne, brzostrelne topove, ki so se celo po vegastih poljskih cestah vozili s hitrostjo štiridesetih milj na uro; neverjetno naqlico celo pri pehoti, pri vsej velikanski armadi z milijonom in pol mož na motociklih, ki jih je usmerjala zapletena elektronska oprema, sestavljena iz radijskih, telefonskih in brzojavnih naprav. To je bila ogromna mehanizirana pošast, kakršne svet dotlej še ni videl.«

(Vir: William Shirer, Vzpon in padeč tretjega rajha, DZS, Ljubljana, 1969)

Kako je vojna prizadela civiliste

3.

- a) Kmetijstvo, pridelavo hrane.
- b) Ker je primanjkovalo hrane za vojake in civiliste.
- c) Premišljeno govorjenje v javnosti.
- č) Zaradi vohunov, ki so delovali v državah sovražnicah in so iskali pomembne podatke.
- d) Propaganda je imela pomembno vlogo.

Zakaj so se prebivalci odločali za kolaboracijo in odpor

4.

Ob napadu okupatorjev so člani vlad, ki so nasprotovale okupaciji, odšli v izgnanstvo (najpogosteje v London). Prebivalci na okupiranih ozemljih so se v največjem številu odzvali s čakanjem na osvoboditev s strani zaveznikov. Del prebivalcev se je odločil za **kolaboracijo**, sodelovanje z okupatorjem.

Vzroki za sodelovanje z okupatorji so bili številni:

- ideološki (simpatiziranje s fašistično ideologijo, nasprotovanje komunizmu),
- gospodarski (priložnost za večje dobičke),
- politični (težnja po ohranitvi ali prevzemu oblasti),
- želja preživeti vojno brez prevelikih izgub.

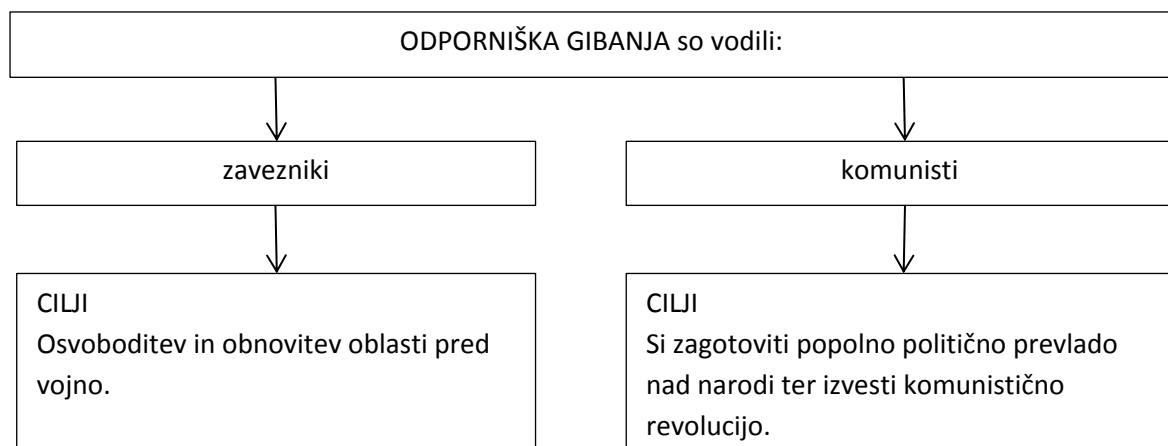
Po osvoboditvi so sodelavcem okupatorja sodili na sodnih procesih. Večina je bila obsojena na smrtno kazen.

Petaín se je za kolaboracijo odločil zato, da bi omejil škodo, ki jo je vojna povzročala Franciji. Želel je, da bi se vojna končala s čim manj žrtvami.

5.

Ker so okupatorju s stavkami, sabotажami, obveščevalno dejavnostjo in propagando povzročala materialno škodo. Z bojem so povzročala tudi človeške izgube in s tem slabila moč nasprotnika.

6.

Zakaj se je zgodil holokavst

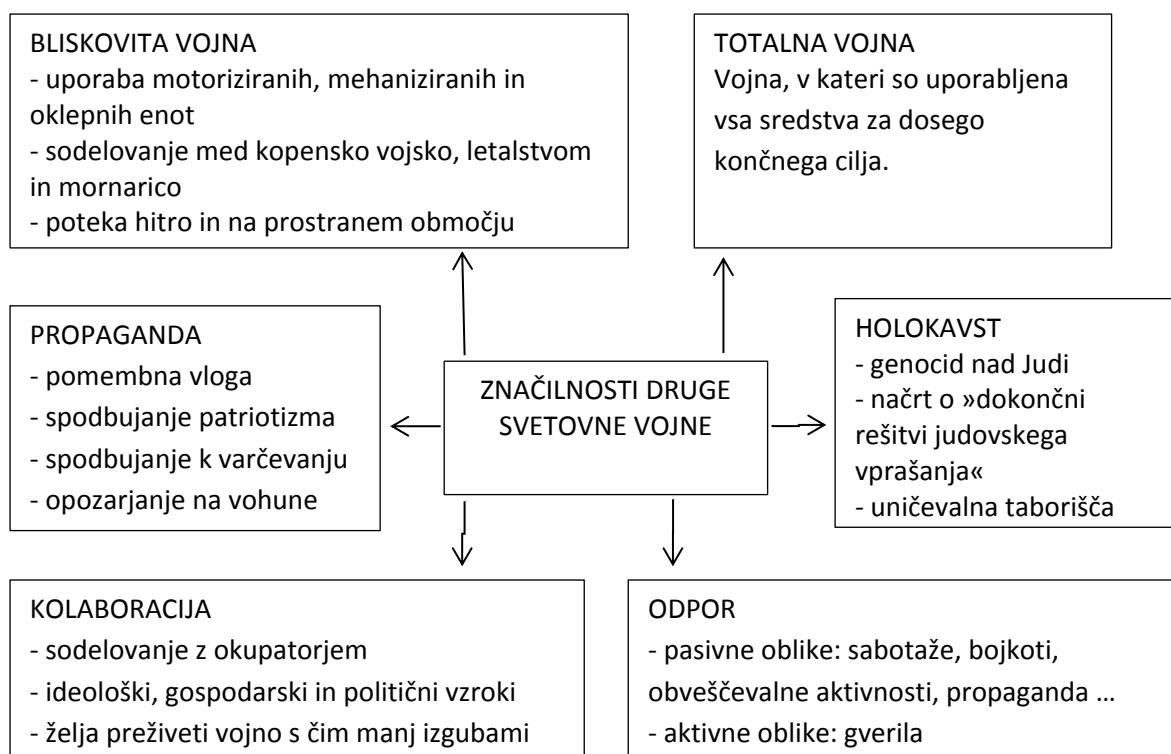
7.

- a) Delovna taborišča so bila namenjena manj vrednim rasam in nasprotnikom, kjer so zaporniki pod prisilo delali. Uničevalna taborišča so bila namenjena pobijanju pripadnikov manj vrednih ras.
- b) Najbolj znano je Auschwitz.

- c) Na Poljskem. Ker je tam živel veliko Judov.

8.

Kako so zmagali zavezniki

1.

- Zemljevid prikazuje okupirano Evropo leta 1942.
- Iberski polotok, Velika Britanija, Irska, Islandija, Švica, Švedska in evropski del Turčije.

Kako je nastala protifašistična zveza

2.

a) »PRVIČ, njuni deželi ne marata za povečanje, ne ozemeljsko ne drugačno; DRUGIČ, ne želita doseči ozemeljskih sprememb, razen takšnih, da bi se ujemale s svobodno izpovedanimi željami prizadetih ljudstev; /.../ ŠESTIČ, po dokončni ugonobitvi nacističnega trinoštva upata, da se bo uveljavil mir, ki bo vsem narodom dal sredstva, da bodo lahko živeli vsak v svojih mejah /.../«

(Atlantska listina, 1941)

b) Da se bosta skupaj bojevala za uničenje fašizma. Vsem narodom sta tudi obljubila, da bodo lahko živeli vsak znotraj svojih meja.

Prelomno leto 1942

3.

KRAJ /CELINA	LETO	OPIS	RAZLOG ZA PORAZ SIL OSI
BITKA ZA	1942	Na Tihem oceanu so Američani odkrili skrivne šifre	Poznavanje šifer,

MIDWAY Tih ocean		<i>japonske mornarice. Izvedli so za japonski načrt za napad na otok Midway. Japoncem so junija 1942 postavili zasedo. Japonske enote so se poražene umaknile, pobudo je prevzela zavezniška vojska.</i>	zaseda.
BITKA PRI EL ALAMEINU Afrika	1942	<i>Oktobra 1942 je začela britanska vojska v Egiptu močen napad na nemške položaje. Nemška vojska se je umikala proti zahodu. Pot so ji zaprle ameriške čete, ki so prišle iz Maroka. Maja 1943 je bila nemška vojska v Afriki dokončno poražena.</i>	Boj na dveh straneh.
BITKA ZA STALINGRAD Azija	1942	<i>Nemške enote so poleti 1942 prišle do Stalingrada. Stalin sovjetskim enotam ni dovolil umika. Novembra 1942 so sovjetske enote začele protinapad. Obkolile so mesto in preprečile oskrbo nemških enot. Februarja 1943 se je nemška vojska vdala.</i>	Motene preskrbovalne poti.

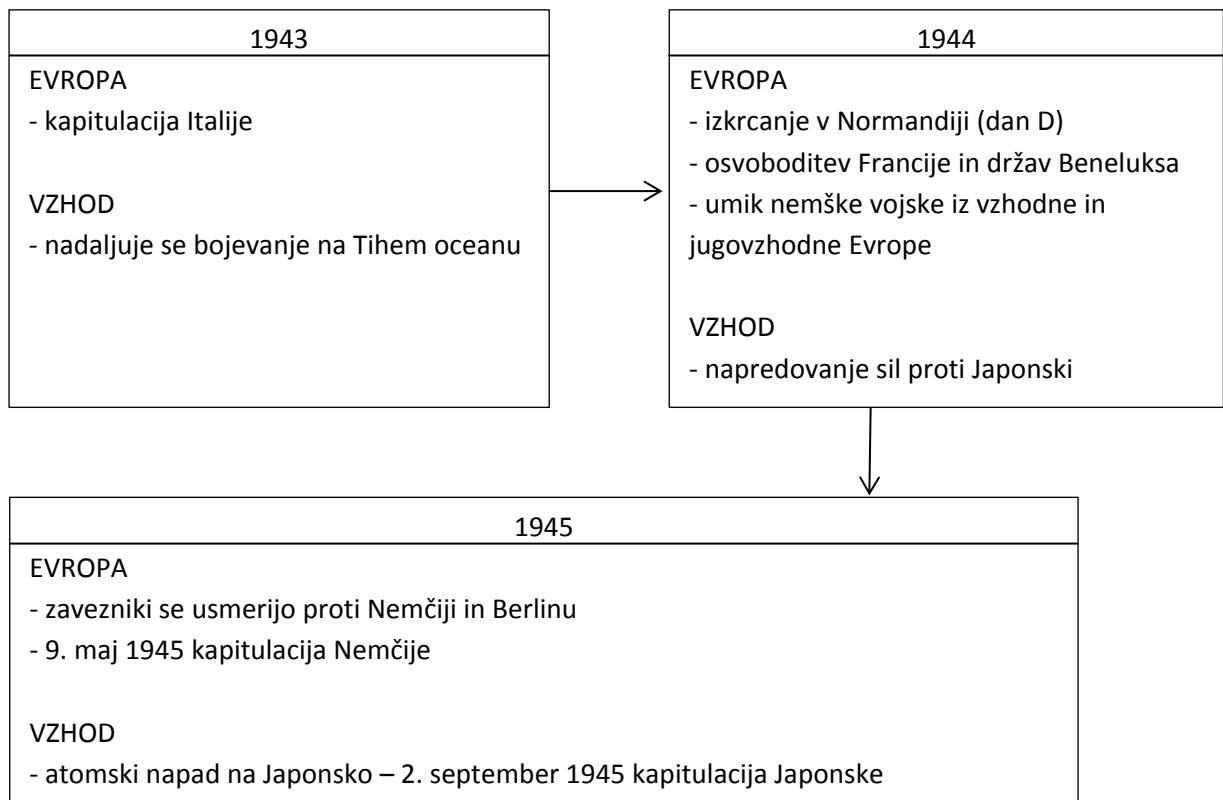
4.

Zaveznice so s skupnimi močmi šibile moč nemške vojske in počasi zavezovale zanko okoli Hitlerjevega vratu.

Kako so potekale sklepne operacije v Evropi

Kako so potekale sklepne operacije na Vzhodu

5.

6.

Učenci odgovorijo po smislu. Vsak utemelji svoje mnenje.

Posledice druge svetovne vojne

1.

Razni spomeniki, obeležja, pokopališča, spomini, zapisi, fotografije, filmi, drugi dokumenti ...

Opustošenje in selitve po vojni

2.

- a) Sovjetska zveza in Nemčija.
- b) Sovjetska zveza in Poljska.
- c) ZDA – ker vojna ni potekala na ozemlju ZDA.
- č) Vojne begunce, ki so iskali svoje domove.

3.

Vojni begunci so se vračali domov, številni so bežali ali pa so bili nasilno preganjani, vračanje vojnih ujetnikov je trajalo zelo dolgo ...

Obračun z vojnimi zločinci

4.

S sojenjem v Nürnbergu ni bilo zadoščeno pravici. Sicer so obsodili 22 vodilnih nacistov, vendar jih je zaradi njih življenje med vojno izgubilo neprimerno več. V sojenje niti niso zajeli vseh zločincev.

Pot v novo ureditev sveta po vojni

5.

KONFERENCA V TEHERANU	november 1943
<ul style="list-style-type: none">▪ Sporazumeli so se, da <u>bodo uskladili vojaške načrte za uničenje nemških sil.</u>▪ Dogovorili so se o <u>izkrcaju zaveznikov v Franciji</u> (druga fronta).▪ <u>Odporniško gibanje v Jugoslaviji pod vodstvom Tita so priznali za zaveznika ter partizanom ponudili pomoč.</u>▪ <u>Neenotni so bili glede ureditve povojne Nemčije in Poljske.</u>	<i>»Kar zadeva vojno, so se našim razpravam okoli okrogle mize pridružili tudi naši vojaški štabi. Uskladili smo načrte za uničenje nemških sil. Dosegli smo popolno soglasje glede obsega in časa operacij, kar jih bo na vzhodu, zahodu in jugu. Vsestransko razumevanje, ki smo ga tu dosegli, zagotavlja, da bo zmaga naša.« (Teheranska izjava, 1943)</i>
KONFERENCA NA JALTI	februar 1945
<ul style="list-style-type: none">▪ Dogovorili so se o <u>povojni delitvi Nemčije in Avstrije na štiri okupacijske cone.</u>▪ Predlagali so ustanovitev Organizacije združenih narodov, ki naj bi varovala mir v svetu.	<i>»1. Tri velike sile so popolnoma sporazumne za popolno razorožitev, demilitarizacijo in razkosanje Nemčije, ker to zahteva mir v bodočnosti in varnost.</i>

	2. Tri velike sile so sporazumno dale Franciji pravico do okupacijske cone v Nemčiji in začasno francosko vlado pod generalom de Gaullem povabiti v članstvo zavezniškega kontrolnega sveta za Nemčijo.« (Jaltski dogovori, 1945)
KONFERENCA V POTSDAMU	avgust 1945
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zavezniki so se <u>dogovorili o poslednjih načrtih o okupacijskih conah v Nemčiji in njeni vojni odškodnini.</u> ▪ Odločili so se, da bodo <u>nacistične voditelje zaprli in jim sodili na mednarodnem sodišču.</u> 	»1. Najvišja oblast v Nemčiji so glavni poveljniki sil Združenih držav Amerike, Sovjetske zveze, Združenega kraljestva in Francije, ki vladajo vsak v svojem zasedenem območju /.../. 3. Razveljavljeni bodo vsi nacistični zakoni. 4. Vojni zločinci bodo prijati, zaprti in sojeni.« (Sklepi potsdamske konference, 1945)

Na konferenci v Teheranu so veliki trije priznali Titove partizane kot edino odporiško gibanje v Jugoslaviji. To je kasneje Titu pomagalo pri prevzemu oblasti po vojni.

PONOVIMO: DRUGA SVETOVNA VOJNA

DRUGA SVETOVNA VOJNA (datum začetka) 1. 9. 1939		
LETO 1939 - začetek druge svetovne vojne z napadom Nemčije na Poljsko	LETO 1940 - nemška okupacija Danske in Norveške - napad na države Beneluksa, Francijo in Veliko Britanijo	LETO 1941 - napad na Grčijo in Jugoslavijo - napad na Sovjetsko zvezo - prvi nemški neuspehi - japonski napad na Pearl Harbor
LETO 1942 - prelomne bitke druge svetovne vojne: bitka za Midway, bitka pri El Alameinu, bitka za Stalingard		
LETO 1943 - kapitulacija Italije	LETO 1944 - invazija na Normandijo (dan D) - osvoboditev Francije in držav Beneluksa	LETO 1945 - 9. 5. 1945 kapitulacija Nemčije (konec vojne v Evropi) - 2. 9. 1945 kapitulacija Japonske po odvrženih atomskih bombah (konec vojne)

ZNAČILNOSTI DRUGE SVETOVNE VOJNE	
BLISKOVITA VOJNA	Hitri vojaški napadi, najprej z letali, nato sledi kopenska vojska. Nemci so s tako taktiko močno presenetili nasprotnike.
KOLABORACIJA	Sodelovanje z okupatorjem zaradi različnih vzrokov. Eden izmed pomembnejših vzrokov je bila želja po čim manj žrtvah.
ODPOR	Pasivne oblike (bojkoti, sabotaže, propaganda, obveščevalne dejavnosti) in aktivne oblike (gverila).
CIVILISTI V VOJNI	Vse države so uvedle vojno gospodarstvo, racionalizacija živil, nadzor nad informacijami, spremenjen položaj žensk, številne žrtve.
HOLOKAVST	Sistematičen genocid nad Judi in pripadniki nekaterih drugih ras. Nemci so zgradili uničevalna taborišča, kjer je umrlo ogromno ljudi.

KONEC VOJNE	
EVROPA	SVET
Vojna v Evropi se je končala 9. maja 1945, ko je Nemčija podpisala kapitulacijo.	Druga svetovna vojna se je v svetu končala 2. septembra 1945, ko je kapitulacijo podpisala tudi Japonska.

POSLEDICE DRUGE SVETOVNE VOJNE
<ul style="list-style-type: none"> - številne žrtve med vojaki in civilisti - množično preseljevanje ljudi - pomanjkanje v Evropi se je nadaljevalo še leta - obračun z vojnimi zločinci

				K	O	L	A	B	O	R	A	C	I	J	A			
					I	T	A	L	I	J	A							
				S	T	A	L	I	N	G	R	A	D					
				P	O	L	J	S	K	A								
				V	E	L	I	K	A	B	R	I	T	A	N	I	J	A
					O	D	P	O	R	N	I	Š	K	O				
					K	O	N	V	O	J								
							M	I	D	W	A	Y						
				M	I	L	I	T	A	R	I	Z	E	M				
				N	O	R	M	A	N	D	I	J	A					
		H	O	L	O	K	A	V	S	T								
					H	I	R	O	Š	I	M	A						
M	A	N	D	Ž	U	R	I	J	A									
					M	U	N	C	H	E	N	S	K	I				
					A	T	L	A	N	T	S	K	A					